

Begrepene er faget

Marit Råbu

professor i klinisk psykologi, Universitetet i Oslo

Psykologistudenter kan ikke forskånes for frustrasjonen det kan være å møte fremmedartede ord.

Psykologistudent Håkon Huth skrev i aprilutgaven et lystig og tankevekkende innlegg om «akademisk tåkeprat». Jeg er hjertens enig med Håkon når det gjelder nødvendigheten av å bruke et opplevelsensnært og tilgjengelig språk når vi psykologer kommuniserer i offentligheten eller med klienter. Å bruke et komplisert språk kan være både nedlatende, ekskluderende og fjollete. Ludvig Holberg tematiserte dette i dramaet om bondestudenten Rasmus Berg, som kom hjem fra Universitetet i København, der han etter å ha lært latin hadde byttet navn til Erasmus Montanus. Vel hjemme lirte Montanus av seg komiske kvasi-logiske resonnementer og konkluderte blant annet med at «Mor Nille er en sten», basert på sin nye universitetskunnskap. I Norge har vi lang tradisjon for å latterliggjøre den som uttrykker seg som om man tror man er bedre enn andre.

Da jeg selv begynte å studere i 1988, var utmerkede begreper som empiri, kollokvium og nachspiel helt nye for meg.

Håkon beskriver hvordan det å begynne på psykologistudiet var et møte med mange ukjente begreper, og at det ga ham en følelse av ikke å strekke til. Det var særlig denne delen av innlegget hans som inspirerte meg til å bidra med en kommentar. For psykologistudenter kan ikke forskånes for den frustrasjonen det kan være å møte fremmedartede ord. Utdannelse handler i stor grad – ja kanskje først og fremst – om å tilegne seg begreper og forståelsesmåter som ikke er umiddelbart tilgjengelige. Det er begrepene og forståelsesmåtene som utgjør faget. Man kan ikke lære psykologi uten å arbeide med å begripe begreper som betinging, dissonans, eksponering, epistemologi, fenomenologi, hermeneutikk, hypotese, inntonning, intersubjektivitet, klinisk, kognisjon, motoverføring, nevrontransmitter, ontologi, persepsjon, projeksjon, reliabilitet, synapse, validitet og variabel, for å nevne noen få. Om man innimellom føler seg utilstrekkelig, gjelder det å arbeide med sin følelsetoleranse og utholdenhet. I tillegg rommer psykologien mange ulike perspektiver som ikke alltid går i hop.

Jeg underviser på profesjonsprogrammet i psykologi ved Universitetet i Oslo fra 1. til 12. semester. Jeg erfarer at det er et strev både med de mange nye og kompliserte begrepene, særlig i begynnelsen av studiet, og at det kan være vanskelig for viderekommende studenter å legge bort nyervervet fagspråk i den kliniske ferdighetstreningen, slik Håkon beskriver.

Da jeg selv begynte å studere i 1988, var utmerkede begreper som empiri, kollokvium og nachspiel helt nye for meg. Det å fortsette å holde på med å forstå ord og begreper, og å forsøke å videreutvikle forståelsen av begreper som man har begynt å forstå, er en konstruktiv måte å være i verden på. Jeg vil anbefale enhver som støter på ord man ikke forstår, enten det er fremmedord, dialektord, dansk, svensk, engelsk osv., om å spørre noen som kan forklare, eller slå det opp og søke kunnskap. Hvordan kan vi ellers fortsette å utvikle oss?

Som eksempel på en som er forfriskende enkel, nevner Håkon Huth min gode kollega Geir Overskeid, som har en svært beskjeden presentasjon av seg selv på Psykologisk institutts nettside. Ifølge Håkon ryktes det at det i en periode kun sto at han var fra Fredrikstad. Samtidig trekker

Håkon fram at den imponerende «publikasjonslisten hans taler for seg selv». Men krøller det seg ikke litt til her, med hva som er enkelt, og hva som er imponerende? Taler publikasjonslisten egentlig for seg? Om vi begynner øverst på Geirs imponerende liste, finner vi artikkelen «Can Damasio's somatic marker hypothesis explain more than its originator will admit?». En kort introduksjon av forskningsinteressene hans i et tilgjengelig språk hadde vært minst like nyttig som å få vite at han kommer fra Fredrikstad, syns jeg.

Referanse

Huth, H. (2021). Akademisk tåkeprat. Tidsskrift for Norsk psykologforening, 4, 298 - 301